

КАФЕДРА КАМЕРНОГО СПІВУ

Вокальний ансамбль

Освітній ступінь	«Магістр»
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-наукова програма	«Музичне мистецтво» Камерний спів

Курс	1, 2
Семестр	1–4

Статус	Обов'язкова
--------	-------------

ECTS	7
Годин	210
Практичні	64
Самостійна робота	146

Форма контролю	Залік / Атестаційний іспит
----------------	----------------------------

Інформація про викладача

ПІБ	Кумановська О. Л., старша викладачка кафедри камерного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, заслужена артистка України.
Профіль викладача	https://orcid.org/0009-0004-3718-6520
e-mail	olenakumanovska@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» магістрантами є процес ансамблевого виконавства вокальних творів різних історичних епох, жанрів, форм і стилів.

Мета:

підготовка висококваліфікованих співаків-ансамблістів, які опанували вокально-технічною та виконавською майстерністю; формування у студентів магістратури навиків колективного виконавства в різних видах і складах ансамблів; розширення музичного кругозору студентів на основі знайомства з вокально-ансамблевим репертуаром камерно-концертної стилістики.

Завдання курсу:

- формування навиків вокального ансамблевого виконавства;
- виховання творчої дисципліни;
- оволодіння методикою роботи над елементами вокально-ансамблевої техніки співу;
- усвідомлення сутності поняття «вокальний ансамбль», його характерних ознак;
- розуміння жанрово-стильових особливостей ансамблевого виконавства вокальних творів різних епох;
- дотримання усіх елементів авторської партитури в розкритті змісту вокального твору, органічна взаємодія з партнером або з партнерами в ансамблевому виконавстві;
- досягнення чистоти інтонаційного ладу, максимальної злитості звучання в тембральному забарвленні, єдності динамічних відтінків, чіткої дикції, розподілу дихання, фразування і виконавських штрихів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- значний ансамблевий репертуар, до якого входять твори різних жанрів, форм і стилів;
- основне коло музичної та методичної літератури, що відноситься до сфери вокального ансамблевого виконавства;
- основи сумісної творчості в складі вокального ансамблю;
 - сутність поняття «вокальний ансамбль», його види, типи, функції і завдання в музичних, музично-театральних творах;
 - жанрово-стильову специфіку вокального репертуару різних історичних епох, що потребує ансамблевого виконавства;
 - ансамблеві засоби і прийоми розкриття змісту вокального твору в контексті авторської партитури;
 - особливості тренінгу ансамблевого виконавства вокальних творів різних історичних епох, жанрів і стилів;

– вміти:

- виконувати свою партію в різних ансамблевих складах;
- чути всі партії в ансамблі;
- узгоджувати свої виконавські наміри з учасниками ансамблю та знаходити спільні художні рішення;
- вільно читати з листа всі вокальні партії ансамблю;
 - визначати вид, тип ансамблю його характерні ознаки, згідно з функціями і завданнями у вокальних творах;
 - визначити жанрово-стильові особливості вокального репертуару різних історичних епох, дотримуватися їх в ансамблевому виконавстві;
 - підбирати засоби і прийоми ансамблевого виконавства вокального твору в контексті авторської партитури;
 - відбирати та застосовувати елементи тренінгу ансамблевого виконавства відповідно до жанрово-стильових ознак вокальних творів.

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні володіти професійними компетенціями:

- специфікою ансамблевого виконання вокальних камерно-концертних творів;
- вокальною культурою;

- професійними основами вокальної техніки;
- технікою ансамблевого виконавства;
- необхідною сценічною культурою та артистизмом;
- методами репетиційної роботи з вокально-ансамблевими формами в різних стилях академічної музики;
- стилем співу «а саррелла», а також у супроводі темперованих і нетемперованих музичних інструментів;
- методикою роботи над елементами вокально-ансамблевої техніки, принципами ансамблевого музикування;
- навичками колективного виконавства різноманітних в різноманітних видах і складах ансамблів, – дуетів, тріо, квартетів тощо;
- класичним і сучасним репертуаром різних жанрів та стилів музичних, музично-театральних творів;
- навичками чуття всієї партитури ансамблю, прийомами спільного виконавського рішення при збереженні індивідуальності свого голосу.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Модуль 1. Ансамблевий спів різних історичних епох: особливості жанру, форми, стилю

Змістовий модуль 1. Жанрова стилістика ансамблевого співу доби Середньовіччя і Відродження

Тема 1. Вокальний ансамбль: сутність, функції, завдання

Тема 2. Вокальний тренінг, групові вправи, інтонування

Тема 3. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби Середньовіччя, Відродження та Бароко

Практикум 1 Стилiстика вокального ансамблевого виконавства доби Середньовіччя, Відродження та Бароко

Змістовний модуль 2. Стилiстика ансамблевого виконавства доби класицизму, Романтизму і Реалiзму

Тема 4 Вокальний тренінг ансамблевого камерно –концертного виконавства

Тема 5. Жанрово-стильові особливості камерно – вокальних, оперних і хорових ансамблевих творів доби класицизму, романтизму і реалізму

Практикум 2. Стилiстика вокального ансамблевого виконавства доби Класицизму Романтизму і Реалiзму

Змістовний модуль 3. Стилiстика ансамблевості доби Модерну і Постмодерну

Тема 6. Вокальний тренінг ансамблевого дисонуючого інтонування

Тема 7. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби Модерну і Постмодерну

Практикум 3. Стилiстика вокального ансамблевого виконавства доби Модерну і Постмодерну

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Педагогічні:

- **вербальний:** пояснення, коментарі; обговорення;
- **наочний:** показ, демонстрація, ілюстрації;
- **аналітичний:** робота з літературою, аудіо відеоматеріали;
- **проблемний:** визначення і вирішення проблемної ситуації;
- **ігровий:** ігрове моделювання, робота в ансамблі.

Мистецтвознавчі:

- **історико-типологічний:** систематизація вокальних ансамблів за хронологією та класифікаційними угрупованнями;
- **історико-стильової реконструкції:** відновлення характеру і стилю виконання старовинних вокальних творів за їх тогочасними описами і нотними виданнями;
- **жанровий:** визначення характерних ознак вокального ансамблю за родовими і видовими ознаками твору;
- **стилістичний:** визначення характерних ознак вокального ансамблю певної історичної доби, країни, індивідуальних рис персонажа опери (вік, стать, соціальний статус, тілобудова, темперамент тощо);
- **інтерпретаційний:** трактування художнього образу виконавців вокального ансамблю відповідно до жанру і стилю твору.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Нотний матеріал відповідного репертуару (Вокальний ансамбль), музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу. За умови дистанційного навчання через протиепідеміологічні заходи, а також через дію положення воєнного стану, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали завантажуються на GOOGL DISK ifm1.2nmau@gmail.com. Програми модульних контрольних робіт у формі концертного виступу студентів у формі посилення на YOUTUBE надсилаються на офіційні електронні адреси кафедри.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний (міжсесійний) контроль:

- **вербальний:** співбесіда, контрольний опит, експрес-опитування;
- **аналітичний:** текстовий аналіз самостійної роботи;
- **практичний:** виконання вправ, ансамблеве виконавство.

Підсумковий контроль:

- **практичний:** виконання вокальних ансамблів різних жанрів, форм і стилів у супроводі темперованих і нетемперованих інструментів та а cappella.

Графік контролю за самостійною роботою студента 1 курс

Поточний контроль та самостійна робота							Залік
Змістовний модуль №1				Змістовний модуль №2			
Т1	Т2	Т3	Пр1	Т4	Т5	Пр2	П
СП	ЕО	ЕО		СП	ЕО		
ВВ	ВВ	ПП	ВА–ВВ	ВВ	ВА	ВА – ВВ	ВА-УХОТ

2 курс

	Поточний контроль та самостійна робота						
Змістовний модуль №3			Залік	Змістовний модуль №4			Атест.Іспит
Т6	Т7	Пр3	П	Т8	Т9	Пр4	П
СП	ЕО			СП	ЕО		
ВВ	ПП	ВА–ВВ	ВА–УХОТ	ВВ	ВА	ВА – ВВ	ВА–УХОТ

Умовні позначення:

Т1, Т2...Т9 – теми змістовних модулів

Пр1, Пр2...Пр4 – практикуми

П – практика

СП – співбесіда

ЕО – експрес-опитування

ВВ – виконання вправ

ПП – практичний показ

ВА – вокальний ансамбль

УХОТ – уривок з хорових та оперних творів

Система оцінювання**1 курс**

Поточний контроль та самостійна робота							Залік	Сума
Змістовний модуль №1				Змістовний модуль №2				
Т1	Т2	Т3	Пр1	Т4	Т5	Пр2	ВА	
10	10	10	10	10	10	10	30	100

2 курс

Поточний контроль та самостійна робота									Сума
Змістовний модуль №3			Залік	Сума	Змістовний модуль №4			Атестат. іспит	
Т6	Т7	Пр3	ВА		Т8	Т9	Пр4	ВА	
15	15	20	50	100	15	15	20	50	100

Критерії оцінювання знань студентів**90 – 100 – А – відмінно**

Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок в інтерпретацію вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

82 – 89 – В – добре

Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

74 – 81 – С - добре

Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

64 – 73 – D – задовільно

Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

60 – 63 – Е – задовільно

Демонстрація граничного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

35-59-FX-незадовільно

Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, граничних навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

1-34 – F – незадовільно

Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Курс передбачає звернення до матеріалів іноземними мовами, зокрема, англійською. Заохочується прагнення студентів до опрацювання матеріалу за допомогою англомовних джерел – книг, статей, онлайн-курсів тощо, які відповідають тематиці конкретних занять.

ПОЗААУДИТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конкурсах, фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М., Аюрзанайн А. А., Підкасистий П. І., Козаков В. А. та ін. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання : навчальний посібник. Київ, 1993.
2. Антонюк В. Г. Постановка голосу: посібник для музичних ВНЗ. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.
3. Антонюк В. Г. Виконавські форми сольного співу: до питання виховання різнопрофільних співацьких особистостей: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24с.
4. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник для музичних ВНЗ / видання третє, доповнене та перероблене. Київ : Видавець Бихун Ю. В., 2017. 218 с.
5. Антонюк В. Г. Cantare con pso fiato в теорії співу М. Гарсії та сучасних дослідженнях // Українське музикознавство. Вип. 37. Київ : 2011. С. 343-356.

6. Антонюк В. Г. Орфоепія у художньому співі: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24 с.
7. Антонюк. В. Г. Професійна діяльність вокалістів як мотиваційний процес // Мистецтвознавчі записки: зб. Наук. Праць ДАКККіМ. №2 (8). Київ : 2005. С 96-105.
8. Антонюк В. Г. Формування індивідуального виконавського стилю: культурно – антропологічний аспект: наукове дослідження. КНУКіМ. Київ: Українська ідея, 1999. 24с.
9. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: навчальний посібник. Київ : Український Світ, 2002. 439 с.
10. Вишневецька С. В. Методичні принципи формування навичок вокально – ансамблевого виконавства : методичні рекомендації до дисципліни «Вокальний ансамбль» для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки “Музичне мистецтво”. Івано-Франківськ : Плай, 2014. 54 с.
11. Вотреїна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець - Тессейр. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001. 272 с.
12. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1997. 320 с.
13. Гребенюк Н. Є. Вокально – виконавська творчість: психолого – педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : монографія. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1999. 269 с.
14. Євтушенко Д. Роздуми про голос : нотатки педагога – вокаліста. Київ : Музична Україна, 1979. 90 с.
15. З історії української музичної культури : тематичн. зб. наук. праць. Київ : Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського, 1991.
16. Зарицький А., Зарицька А., Мрочко В., Кириченко І., Гонтар О. Вокальний ансамбль: теорія і практика : навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво». 2022. 170 с.
17. Знаменська О. Культура мови у співі. Київ, 1959.
18. Іванов В. Січова співацька школа // Музика. 1992. № 3.
19. Ковалик П. А. Хорове виконавство як феномен творчої взаємодії (з досвіду Київської хорової школи) : Автореф. дис... канд. мист. Київ, 2002.
20. Колесса Ф.М. Ритміка українських народніх пісень : Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Львів, 1906. Т. 72. С. 44–95.
21. Колодуб І. С. Питання теорії вокального мистецтва. Харків : Промінь, 1995. 119 с.
22. Колодуб І. С. Практичні поради педагога-вокаліста. Київ : Музична Україна, 2010. 54 с.
23. Комісаров О. В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови: учбов. посібник. Київ : ІСДО, 1995. 88 с.
24. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів / До 100 – річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
25. Ланіна Т. О. Теоретичні основи вокального ансамблевого виконавства : Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі № 2, 2017.
26. Лашенко А. З історії київської хорової школи. Київ : Музична Україна, 2007. 198 с.
27. Лашенко А. П. Музичне виконавство на рубежі століть : Науковий вісник. Вип.. 18. Київ, 2001.
28. Ляшенко І. Національне та інтернаціональне в музиці. Київ : Наукова думка, 1991. 269 с.

29. Люш Д. В. Розвиток і охорона співацького голосу: учбов. посібн. Київ : Муз. Україна, 1988. 138 с.
30. Мадисева Т. П. Про співвідношення мовної та музичної інтонації у вокальному виконавстві (до питання виконання іншомовної вокальної музики) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 «Музичне мистецтво». Київ : Київська державна консерваторія імені П. І. Чайковського, 1994. 143 с.
31. Мархлевський А.Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ : Муз. Україна, 1986. 95 с.
32. Маслій К. Виховання голосу співака : навч. Посібник. Рівне : «Ліста», 1996.
33. Микиша М.В. Практичні основи вокального мистецтва: до 100- річчя з дня народження /літ. виклад М.Головащенко. Київ : Музична Україна, 1985. 80 с.
34. Падалка Г. М. Організація самостійної роботи над художньою інтерпретацією музичних творів: Методичні рекомендації. Київ, 1991.
35. Падалко Л. О. Виховання ансамблю в хорі. Київ : Мистецтво, 1969.
36. Пігров К. К. Керування хором. Київ : Державне видавництво Образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. 202 с.
37. Старовойтова О.Є. Виконавська інтерпретація: навч. посібник. Луганськ : Альмамастер, 2007.
38. Стасько Г. Є., Шуляр О. Д., Сливоцький М. Ю., та ін. Голос людини та вокальна робота з ним: монографія. Івано-Франківськ, 2010.
39. Стахевич О. Г. Із історії вокально-виконавських стилів : посібник. Вінниця : Нова книга, 2013. 176 с.
40. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
41. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ, 1998. 160 с.
42. Якубяк Я. Аналіз музичних творів: Музичні форми. Ч. 1. Тернопіль: Знання, 1999.